

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальних
роботи

А.Гудманян

«03» 07 2018 р.

Система менеджменту якості

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

«Мікроекономічний аналіз»

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

Курс – 1 Семестр – 1

Лекції - 17 Диференційований залік - 1 семестр
Практичні заняття - 17
Самостійна робота - 86
Усього (годин/кредитів ECTS) - 4,0/120

Домашнє завдання (1) - 1 семестр

Індекс: РМ-6-051/17-3.1.7

СМЯ НАУ РП 11.01.01-2018

Робочу програму навчальної дисципліни «Мікроекономічний аналіз» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану №РМ-6-051/17 підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 051 «Економіка», освітньо-професійною програмою «Економіка підприємства», та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив:
доцент кафедри економіки
повітряного транспорту

/Полоус Ольга Вікторівна/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 051 «Економіка» (спеціалізації «Економіка підприємства») - кафедри економіки повітряного транспорту, протокол № 5 від 19.03.2018 р.

Завідувач кафедри

/Ареф`сва Олена Володимирівна/

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № 19 від «05» 05 2018 р.

Голова НМРР

/Тофанчук Анатолій Тимофійович/

УЗГОДЖЕНО
Декаан ФЕБ

/Петровська Світлана Володимирівна/

«05» 06 2018 р.

Рівень документа – 36
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Врахований примірник

ЗМІСТ

	сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	
1.1 Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	4
2. Зміст навчальної дисципліни	
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	5
2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг	6
2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг.....	6
2.4. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг	7
2.4.1. Домашнє завдання.....	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	
3.1. Методи навчання.....	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	7
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	
4.1. Методи контролю та схема нарахування балів	8

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни», затверджених розпорядженням № 106/роз, від «13» липня 2017 р. та відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати.

Місце даної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця. Навчальна дисципліна «Мікроекономічний аналіз» є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі економіки підприємства.

Метою викладання навчальної дисципліни «Мікроекономічний аналіз» є формування у студентів знань з методології та організації мікроекономічного аналізу поведінки підприємства. Ці знання потрібні також при обміні досвідом з економістами інших галузей та критичному погляді на сучасні економічні теорії. Предметом дисципліни є поведінка підприємства в умовах недосконалих конкурентних ринкових структур та напрямків державної галузевої політики.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономічний аналіз» є:

- вивчення принципів та закономірностей функціонування підприємств у межах галузевих ринків;
- формування навичок оцінювання конкурентної поведінки підприємства на ринках продукції та ресурсів;
- аналіз можливих наслідків рішень для економіки загалом та окремих ринків.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності**:

знати:

- термінологію та основні методи мікроекономічного аналізу ринкової поведінки підприємства;
- загальні моделі поведінки підприємства в умовах недосконалих конкурентних ринків продукції та ресурсів;
- принципи прийняття й реалізації підприємством управлінських рішень;
- характер інституціональних аспектів поведінки підприємств.

вміти:

- аналізувати і систематизувати фактори, що визначають специфіку поведінки підприємства на продуктових та ресурсних ринках;
- оцінювати прийняті підприємством економічні рішення;
- виявляти закономірності взаємодії ринку та його учасників;
- досліджувати причинно-наслідкові зв'язки і прогнозувати наслідки прийнятих рішень суб'єктами ринку;
- оцінювати ефективність заходів державної політики щодо регулювання ринків і галузей.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Мікроекономічний аналіз» базується на знаннях таких дисциплін, як мікроекономіка, математика для економістів, економіко-математичні методи та моделі тощо.

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модулю, а саме:

Модуль 1. «Мікроекономічний аналіз»

Тема 1. Підприємство як об'єкт мікроекономічного аналізу

Сутність та особливості мікроекономічного аналізу фірми. Сутність визначення фірми. Зв'язок мікроекономічного аналізу та теорії споживчої поведінки. Еволюція мікроекономічного аналізу. Методи мікроекономічного аналізу.

Тема 2. Детермінанти галузей та ринкових структур

Вподобання споживачів. Криві байдужості. Приклади переваг. Досконалі субститути та досконалі комплементи. Основні фактори, що визначають поведінку споживачів. Аналіз відношення споживачів до компаній і продуктів.

Тема 3. Ринкові бар'єри

Бар'єри входу на ринок. Позитивна віддача від масштабу і мінімально ефективний випуск. Анти конкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання. Вертикальні узгоджені дії.

Тема 4. Прогнозування попиту на продукцію підприємства

Економічна сутність і етапи вивчення споживчого вибору. Методика маркетингової оцінки характеру поведінки споживачів. Фактори впливу на поведінку споживача.

Тема 5. Горизонтальна взаємодія підприємств. Вертикальна взаємодія підприємств

Концептуалізація понять вертикальної та горизонтальної взаємодії галузевих підприємств. Визначення типів, організаційних форм, моделей вертикальної і горизонтальної взаємодії підприємств у галузі. Аналіз практики та визначення проблем здійснення вітчизняної державної політики стосовно до вертикальних і горизонтальних контрактів.

Тема 6. Цінова дискримінація. Диференціація продукту

Поняття ціни й цінова політика підприємства. Цінова система. Види цін. Ценові стратегії. Процес розробки цінової стратегії. Дискримінаційне ціноутворення. Диференціація продукту.

Тема 7. Інноваційна активність підприємств

Поняття та зміст інноваційних процесів. Науково-технічний прогрес та його вплив на технічний розвиток підприємства. Організаційний розвиток, його зміст, форми та визначення. Оцінка ефективності інноваційних процесів. Ефективність технічних нововведень. Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

Тема 8. Поведінка підприємства на факторному ринку

Поведінка фірми на ринку економічних ресурсів. Виробництво і попит на економічні ресурси. Ринок факторів виробництва та значення формування цін на економічні ресурси. Попит на ресурс згідно теорії граничного продукту, коли змінним є тільки один фактор виробництва

Тема 9. Аналіз виявів економічного та адміністративного впливу на галузевий ринок

Суть методів регулювання. Методи правового регулювання економіки. Методи адміністративного регулювання економіки. Методи економічного регулювання економіки.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни.

В розділі подається розподіл навчального часу за формами навчання та видами занять відповідно до робочого навчального плану.

Таблиця 2.1

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)				
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	
1 семестр						
Модуль 1 «Мікроекономічний аналіз»						
1.1	Підприємство як об'єкт мікроекономічного аналізу	11	2	-	9	

1.2	Детермінанти галузей та ринкових структур	12	2	1	9
1.3	Ринкові бар'єри	14	2	2	10
1.4	Прогнозування попиту на продукцію підприємства	13	2	2	9
1.5	Горизонтальна взаємодія підприємств. Вертикальна взаємодія підприємств	13	2	2	9
1.6	Цінова дискримінація. Диференціація продукту	14	2	2	10
1.7	Інноваційна активність підприємств	13	2	2	9
1.8	Поведінка підприємства на факторному ринку	13	2	2	9
1.9	Аналіз виявів економічного та адміністративного впливу на галузевий ринок	13	1	2	10
1.10	Домашнє завдання	8	-	-	8
1.11	Модульна контрольна робота №1	4	-	2	2
Усього за модулем № 1		120	17	17	86
Усього за 1 семестр		120	17	17	86
Усього за навчальною дисципліною		120	17	17	86

2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навч. занять (год)	
		Лекції	СРС
1 семестр			
Модуль №1 «Мікроекономічний аналіз»			
1.1	Підприємство як об'єкт мікроекономічного аналізу	1	9
1.2	Детермінанти галузей та ринкових структур	2	4
1.3	Ринкові бар'єри	2	5
1.4	Прогнозування попиту на продукцію підприємства	2	4
1.5	Горизонтальна взаємодія підприємств. Вертикальна взаємодія підприємств	2	4
1.6	Цінова дискримінація. Диференціація продукту	2	5
1.7	Інноваційна активність підприємств	2	4
1.8	Поведінка підприємства на факторному ринку	2	4
1.9	Аналіз виявів економічного та адміністративного впливу на галузевий ринок	2	5
Усього за модулем №1		17	44
Усього за навчальною дисципліною		17	44

2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Практич. заняття	СРС
1 семестр			
Модуль №1 «Мікроекономічний аналіз»			
1.1	Детермінанти галузей та ринкових структур	1	5

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономічний аналіз»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01 – 01-2018
		стор. 7 з 11	

1.2	Ринкові бар'єри	2	5
1.3	Прогнозування попиту на продукцію підприємства	2	5
1.4	Горизонтальна взаємодія підприємств. Вертикальна взаємодія підприємств	2	5
1.5	Цінова дискримінація. Диференціація продукту	2	5
1.6	Інноваційна активність підприємств	2	5
1.7	Поведінка підприємства на факторному ринку	2	5
1.8	Аналіз виявів економічного та адміністративного впливу на галузевий ринок	2	5
1.9	Модульна контрольна робота №1	2	2
Усього за модулем №1		17	42
Усього за навчальною дисципліною		17	42

2.4. Самостійна (індивідуальна) робота студента, її зміст та обсяг

№ п/п	Зміст самостійної роботи студента	Обсяг СРС (годин)
1 семестр		
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	36
2.	Підготовка до практичних занять	40
3.	Виконання домашнього завдання	8
4.	Підготовка до модульної контрольної роботи	2
Усього за навчальною дисципліною		86

2.4.1. Домашнє завдання

Домашнє завдання (ДЗ) виконується в першому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу, що викладається у першому семестрі.

Домашнє завдання виконується на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами, і є складовою модуля №1 «Мікроекономічний аналіз».

Мета домашнього завдання – на основі поглибленого вивчення курсу навчальної дисципліни «Мікроекономічний аналіз», практичного закріплення студентами теоретичних знань об'єктивних закономірностей функціонування суб'єктів в умовах розвитку національної економіки.

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання домашнього завдання, – 8 годин самостійної роботи.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються навчальні технології: робота в малих групах, семінар-дискусія, мозкова атака, презентація, тощо.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Дахнова О. Є. Основи економіки: Практичний довідник. – Х. : Весна, 2008. – 224 с.

3.2.2. Круш П. В., Полищук С. В. Оцінка бізнесу: Навчальний посібник. — Київ: Центр навчальної літератури, 2004. — 264 с.

3.2.3. Оценка бизнеса: Учебное пособие / Под ред. А. Г. Грязновой, М. А. Федотовой. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 320 с.

3.2.4. Пиндайк Р., Рубинфельд Д. Микроэкономика: Сокр. пер. с англ. / На-уч.ред. А.Т. Борисевич, В.М. Полтерович, В.И. Данилов и др. — М.: Экономика, Дело, 1992.

3.2.5. Сломан Дж. Экономикс. Экспресс-курс. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2007.- 608с.: ил.- (Серия «Классический зарубежный учебник»).

3.2.6. Тироль Жан. Рынки и рыночная власть: Теория организации промышленности: Пер. с англ. — СПб: Экономич. шк., 1996.

3.2.7. Хайман Д. Н. Современная микроэкономика: анализ и приложение. В 2 т.: Пер. с англ. — М.: Финансы и статистика, 1992.

3.2.8. Базілінська О.Я., Мініна О.В. Мікроекономіка: Навчальний посібник/За ред.. О.Я. Базілінської. Вид-ня 2-ге, перероб. Та доп. –Київ: «Центр навчальної літератури», 2005. -352с.

3.2.9. Задоя А.О. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи: Навч. Посіб.- 5-те вид.,стер. – К.: Т-во «Знання», КОО. 2006. – 211 с.: іл.

3.2.10. Ивченко Б.П., Мартыщенко Л.А., Губин Г.С. Информационная микроэкономика: В 2-х ч. Ч.2.: Анализ закономерностей и моделирование.- СПб.: Нордмед-Издат, 1998.- 160 с.

3.2.11. Конюховский П.В. Микроэкономическое моделирование банковской деятельности.- СПб.: Питер, 2001.- 224 с.

3.2.12. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика. В 2 ч. Ч.2: Мікроекономіка.- Львів: Просвіта, 1999.- 649 с.

3.2.13. Нуреев Р.М. Сборник задач по микроэкономике. К «Курсу микроэкономики» Р.М. Нуреева.- М.:Издательство НОРМА, 2002.-432 с.

3.2.14. Павленко І.М. Мікроекономіка. Навчальний посібник. –К. Центр навчальної літератури, 2006. -288с.

Допоміжна література

3.2.15. Довбняк Т. Ф. Циклічність української економіки в 2000–2008 роках / Т. Ф. Довбняк // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №1. – с. 65-72.

3.2.16. Вініченко І.І., Дацій Н.В., Корецька С.О.. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 272с.

3.2.17. Вечканов Г.С., Вечканова Г.Р. Микроэкономика. 2-е изд. –СПб.: Питер, 2008. - 272.: ил.- (Серия «Краткий курс»).

3.2.18. Джуха В.М, Панфилова Е.А. Микроэкономика: учебное пособие для студентов и вузов. – Москва: ИКЦ «МарТ». Ростов н/Д: Издательский центр «МарТ», 2004. -256с. (Серия «Учебный курс»)

3.2.19. Иохин В. Я. Экономическая теория: введение в рынок и микроэкономический анализ: Учебник. — М.: ИНФРА, 2004.

3.2.20. Нуреев Р. М. Курс микроэкономики: Учебник для вузов. —2-е изд.- М.: Издательство НОРМА , 2001. – 572 с.

3.2.21. Оценка стоимости предприятия (бизнеса) / А.Г. Грязнова, М.А. Федотова, М.А. Эскиндаров, Т.В. Тазикина, Е.Н. Иванова, О.Н. Щербакова. - М.: ИНТЕР-Реклама, 2003. - 544 с.

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАТЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів.

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономічний аналіз»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01 – 01-2018
		стор. 9 з 11	

Таблиця 4.1

1 семестр		
Модуль №1		Мак кількість балів
Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
Відповіді на практичних заняттях	20 (сумарна)	
Виконання ситуаційних вправ	20 (сумарна)	
Виконання тестових завдань	8 (сумарна)	
Виконання домашнього завдання	20	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 41 бала</i>		
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	
Усього за модулем №1	88	
Диференційований залік		12
Усього за 1 семестр		100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи
в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах					Оцінка за національною шкалою
Відповіді на практичних заняттях	Виконання ситуаційних вправ	Виконання тестових завдань	Виконання домашнього завдання	Виконання модульної контрольної роботи	
18-20	18-20	8	18-20	18-20	Відмінно
15-17	15-17	6-7	15-17	15-17	Добре
12-14	12-14	5	12-14	12-14	Задовільно
менше 12	менше 12	менше 5	менше 12	менше 12	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл.4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.3

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок
в балах оцінкам за національною шкалою

Модуль №1	Оцінка за національною шкалою
79-88	Відмінно
66-78	Добре
53-65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

4.5. Підсумкова модульна рейтингова оцінка у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4).

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономічний аналіз»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 11.01.01 – 01-2018
		стор. 10 з 11	

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової семестрової модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
79 - 88	Відмінно
66 - 78	Добре
53 - 65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

Таблиця 4.5

Відповідність екзаменаційної рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
12	Відмінно
10	Добре
8	Задовільно
-	-

4.6. Сума підсумкової семестрової модульної та залікової рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

Таблиця 4.6

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.8. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./A**, **87/Добре/B**, **79/Добре/C**, **68/Задов./D**, **65/Задов./E** тощо.

4.9. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміни	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				